Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 25 stycznia 2017 r.[1]

Odesłanie prejudycjalne — Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW — Europejski nakaz aresztowania — Artykuł 23 — Termin przekazania osoby, której dotyczy wniosek — Możliwość kilkakrotnego ustalenia nowej daty przekazania — Opór osoby, której dotyczy wniosek, wobec jej przekazania — Siła wyższa

W sprawie C-640/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Court of Appeal (sąd apelacyjny, Irlandia) postanowieniem z dnia 24 listopada 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 grudnia 2015 r., w postępowaniu dotyczącym wykonania europejskiego nakazu aresztowania wobec:

Tomasa Vilkasa,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: L. Bay Larsen (sprawozdawca), prezes izby, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Bobek,

sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 lipca 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu T. Vilkasa przez M. Kelly'ego, QC, M. Lynama, BL, B. Coveneya, J. Wooda oraz T. Horan, solicitors,

— w imieniu Irlandii przez E. Creedon, D. Curley oraz E. Pearsona, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez S. Stack, SC, oraz J. Bensona, BL,

— w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa oraz F.X. Bréchota, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu litewskiego przez D. Kriaučiūnasa, R. Krasuckaitė oraz J. Nasutavičienė, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,

1 — Język postępowania: angielski.

— w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Brandona, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez J. Holmesa, barrister,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa oraz S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 27 października 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 23 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwanej dalej „decyzją ramową").

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach wykonania w Irlandii europejskich nakazów aresztowania wydanych przez sąd litewski przeciwko Tomasowi Vilkasowi.

Ramy prawne

Prawo Unii

Konwencja w sprawie uproszczonej procedury ekstradycji

3 Artykuł 11 ust. 3 Konwencji sporządzonej na podstawie artykułu K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, w sprawie uproszczonej procedury ekstradycyjnej między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, podpisanej w dniu 10 marca 1995 r. (Dz.U. 1995, C 78, s. 2, zwanej dalej „konwencją w sprawie uproszczonej procedury ekstradycji"), stanowi:

„Jeżeli wydanie danej osoby w terminie określonym […] nie dojdzie do skutku z przyczyn niezależnych od danego organu, organ ten […] informuje o tym odpowiedni organ drugiej strony. Organy obu stron uzgadniają nowy termin wydania. W takim przypadku wydanie następuje w ciągu 20 dni od nowo ustalonej daty. Jeżeli po przekroczeniu tego terminu dana osoba jest w dalszym ciągu pozbawiona wolności, zostaje ona zwolniona".

Decyzja ramowa

4 Motywy 5 i 7 decyzji ramowej brzmią następująco:

„(5) Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. Dominująca do dziś między państwami członkowskimi

tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne, jak i nieprawomocne.

[…]

(7) Jako że cel, jakim jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji zbudowan[ego] na fundamencie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez działające jednostronnie państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Rada może przyjąć odpowiednie środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 2 [UE] i art. 5 [WE]. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, wymienioną w tym ostatnim artykule, niniejsza decyzja ramowa nie wykracza poza środki niezbędne dla osiągnięcia tego celu".

5 Artykuł 1 decyzji ramowej, zatytułowany „Definicja europejskiego nakazu aresztowania i zobowiązani[e] do jego wykonania", stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej".

6 Artykuł 12 decyzji ramowej, zatytułowany „Utrzymanie aresztu osoby, której dotyczy wniosek", przewiduje:

„Kiedy osoba zostaje aresztowana [zatrzymana] na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję, czy osoba ta powinna pozostać zatrzymana [tymczasowo aresztowana], zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonującego europejski nakaz aresztowania. Osoba ta może być zwolniona tymczasowo w dowolnym terminie zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz państwa członkowskiego, pod warunkiem że właściwy organ państwa członkowskiego, o którym mowa, podejmuje wszelkie środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce tej osoby".

7 Artykuł 15 ust. 1 decyzji ramowej stanowi:

„Decyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje wykonujący nakaz organ sądowy z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej".

8 Artykuł 23 decyzji ramowej, zatytułowany „Terminy przekazania", stanowi:

„1. Osoba, której dotyczy wniosek, zostaje przekazana tak szybko, jak to możliwe, w dniu uzgodnionym przez zainteresowane organy.

2. Osoba ta zostaje przekazana najpóźniej po upływie 10 dni od daty wydania prawomocnej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

3. Jeśli przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie ustanowionym w ust. 2 udaremniają okoliczności niezależne od któregokolwiek z państw członkowskich, wykonujące i wydające nakaz organy sądowe niezwłocznie porozumiewają się ze sobą i ustalają nowy termin przekazania. W takim przypadku przekazanie ma miejsce w ciągu 10 dni od w ten sposób uzgodnionej nowej daty.

4. Wyjątkowo przekazanie może być czasowo odroczone z ważnych przyczyn natury humanitarnej, na przykład gdy zachodzą poważne podstawy do przypuszczenia, że zagrozi to w sposób ewidentny życiu lub zdrowiu osoby, której dotyczy wniosek. Wykonanie europejskiego nakazu aresztowania ma miejsce w terminie możliwie najkrótszym po ustąpieniu tych podstaw. Wykonujący nakaz organ sądowy niezwłocznie powiadamia wydający nakaz organ sądowy o ustaleniu nowej daty przekazania. W takim przypadku przekazanie ma miejsce w ciągu 10 dni od w ten sposób uzgodnionej nowej daty.

5. Po upłynięciu terminów określonych w ust. 2–4 osoba nadal przebywająca w areszcie powinna zostać zwolniona".

Prawo irlandzkie

9 Sekcja 16 podsekcje 1 i 2 European Arrest Warrant Act 2003 (ustawy o europejskim nakazie aresztowania z 2003 r.), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, reguluje wydawanie przez High Court (wysoki sąd, Irlandia) postanowień zarządzających przekazanie osób objętych europejskim nakazem aresztowania.

10 Sekcja 16 podsekcja 3A tej ustawy przewiduje, że osoba, której dotyczy takie postanowienie, zostanie co do zasady przekazana wydającemu nakaz państwu członkowskiemu nie później niż w terminie dziesięciu dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

11 Sekcja 16 podsekcje 4 i 5 wspomnianej ustawy ma następujące brzmienie:

„4. Wydając postanowienie na podstawie podsekcji 1 lub 2, High Court [(wysoki sąd)], o ile nie odroczy przekazania na podstawie sekcji 18:

[…]

b) wydaje postanowienie o umieszczeniu takiej osoby w areszcie […] na okres nie dłuższy niż 25 dni w oczekiwaniu na wykonanie postanowienia; oraz

c) zarządza ponowne doprowadzenie osoby przed High Court [(wysoki sąd)],
   (i) jeśli nie została ona przekazana przed upływem terminu na przekazanie określonego zgodnie z podsekcją 3A – w możliwie najkrótszym czasie po jego upływie, lub
   (ii) jeśli krajowy organ centralny przypuszcza, że z powodu okoliczności niezależnych od państwa [irlandzkiego] lub państwa wydania nakazu osoba ta nie zostanie przekazana w terminie, o którym mowa w ppkt (i) – przed upływem tego terminu.

5. W przypadku doprowadzenia osoby przed High Court (wysoki sąd) zgodnie z podsekcją 4 lit. c) High Court [(wysoki sąd)]:

a) jeśli ustali, że z powodu okoliczności niezależnych od państwa [irlandzkiego] lub państwa wydania nakazu osoba ta nie została przekazana w terminie określonym w podsekcji 3A lub, stosownie do okoliczności, nie zostanie przekazana,
   (i) w porozumieniu z organem sądowym wydającym nakaz ustala nowy termin przekazania takiej osoby, oraz
   (ii) wydaje postanowienie o umieszczeniu jej w areszcie […] na okres nie dłuższy niż dziesięć dni od dnia określonego na podstawie ppkt (i), do czasu przekazania,

oraz

b) w każdym innym przypadku – zarządza zwolnienie takiej osoby".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

12 Tomasa Vilkasa dotyczą dwa europejskie nakazy aresztowania wydane przez sąd litewski.

13 Dwoma postanowieniami z dnia 9 lipca 2015 r. High Court (wysoki sąd) zarządził przekazanie T. Vilkasa organom litewskim nie później niż w terminie dziesięciu dni od uprawomocnienia się tych postanowień, czyli najpóźniej w dniu 3 sierpnia 2015 r.

14 Organy irlandzkie podjęły w dniu 31 lipca 2015 r. próbę przekazania T. Vilkasa organom litewskim przy wykorzystaniu lotu komercyjnego. Opór stawiony przez zainteresowanego udaremnił tę pierwszą próbę przekazania, gdyż pilot samolotu odmówił przyjęcia T. Vilkasa na pokład samolotu obsługującego ten lot.

15 High Court (wysoki sąd) nakazał wtedy przekazanie T. Vilkasa organom litewskim nie później niż w terminie dziesięciu dni po dniu 6 sierpnia 2015 r. W dniu 13 sierpnia 2015 r. nie powiodła się ponowna próba przekazania ze względu na zachowanie T. Vilkasa.

16 W konsekwencji Minister for Justice and Equality (minister sprawiedliwości i równości, Irlandia) przedstawił High Court (wysokiemu sądowi) wniosek o zezwolenie na podjęcie trzeciej próby przekazania T. Vilkasa organom litewskim, tym razem drogą morską i lądową. Sąd ten jednak uznał w dniu 14 sierpnia 2015 r., że nie jest właściwy do rozpoznania tego wniosku i zarządził zwolnienie T. Vilkasa.

17 Minister sprawiedliwości i równości wniósł od tego orzeczenia środek odwoławczy do sądu odsyłającego.

18 W tych okolicznościach Court of Appeal (sąd apelacyjny, Irlandia) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 23 decyzji ramowej dopuszcza możliwość ustalenia lub zezwala na ustalenie nowego terminu przekazania więcej niż jeden raz?

2) W razie udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi twierdzącej – czy ponowne ustalenie nowego terminu przekazania jest możliwe w razie wystąpienia którejkolwiek z poniższych sytuacji (łącznie lub oddzielnie), tj. gdy przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie ustanowionym w art. 23 ust. 2 decyzji ramowej zostało udaremnione przez okoliczności niezależne od któregokolwiek z państw członkowskich, wskutek czego ustalony został nowy termin przekazania, i zostało stwierdzone, że okoliczności te:

— mają charakter trwały; lub

— ustały, a następnie zaistniały ponownie; lub

— ustały, ale zaistniały inne okoliczności, które udaremniły lub mogą udaremnić przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w wymaganym terminie wynikającym z ustalenia nowej daty przekazania?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

19 Poprzez pytania prejudycjalne, które należy rozpatrzeć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 23 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym wykonujący nakaz organ sądowy i wydający nakaz organ sądowy ustaliły nowy termin przekazania na mocy art. 23 ust. 3 decyzji

ramowej, gdy z powodu oporu ponownie stawionego przez osobę, której dotyczy wniosek, zostało uniemożliwione jej przekazanie w terminie dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie tego przepisu pierwszej nowej daty przekazania.

20 W tym względzie należy wskazać, że art. 15 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje w sposób ogólny, iż wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję o przekazaniu osoby, której dotyczy wniosek, „z uwzględnieniem terminów i zgodnie z warunkami określonymi w niniejszej decyzji ramowej".

21 Co się tyczy w szczególności ostatniego etapu procedury przekazania, art. 23 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje, że osoba, której dotyczy wniosek, zostaje przekazana tak szybko, jak to możliwe, w dniu uzgodnionym przez zainteresowane organy.

22 Zasada ta została skonkretyzowana w art. 23 ust. 2 decyzji ramowej, stanowiącym, że osoba, której dotyczy wniosek, zostaje przekazana najpóźniej po upływie dziesięciu dni od daty wydania prawomocnej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

23 Prawodawca Unii zezwolił jednak na pewne odstępstwa od tej reguły, przewidując, po pierwsze, że zainteresowane organy ustalają nowy termin przekazania w pewnych sytuacjach określonych w art. 23 ust. 3 i 4 decyzji ramowej, a po drugie, że przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, ma wtedy miejsce w ciągu dziesięciu dni od w ten sposób uzgodnionej nowej daty.

24 Dokładniej, art. 23 ust. 3 zdanie pierwsze decyzji ramowej stanowi, że wykonujące i wydające nakaz organy sądowe ustalają nowy termin przekazania, jeśli przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie ustanowionym w art. 23 ust. 2 decyzji ramowej udaremniają okoliczności niezależne od któregokolwiek z państw członkowskich.

25 Wydaje się zatem, że art. 23 ust. 3 decyzji ramowej nie ogranicza wyraźnie liczby nowych terminów przekazania, które mogą zostać uzgodnione przez zainteresowane organy, gdy przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w ustanowionym terminie udaremniają okoliczności niezależne od któregoś z państw członkowskich.

26 Niemniej jednak sąd odsyłający zauważa, że art. 23 ust. 3 zdanie pierwsze decyzji ramowej odnosi się wyraźnie tylko do sytuacji, w której przekazanie poszukiwanej osoby „w terminie ustanowionym [w art. 23 ust. 2 decyzji ramowej]", czyli „najpóźniej po upływie 10 dni od daty wydania prawomocnej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania", udaremniają okoliczności niezależne od któregoś z państw członkowskich.

27 Tym samym sąd odsyłający zastanawia się nad stosowaniem normy ujętej w art. 23 ust. 3 zdanie pierwsze decyzji ramowej do sytuacji, w których wskutek wystąpienia okoliczności niezależnych od któregoś z państw członkowskich po upływie tego terminu zostało udaremnione przekazanie poszukiwanej osoby w terminie dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie tego przepisu pierwszej nowej daty przekazania.

28 W tym względzie należy, po pierwsze, stwierdzić, że literalna wykładnia art. 23 ust. 3 decyzji ramowej niekoniecznie stoi na przeszkodzie takiemu stosowaniu.

29 Jak bowiem zauważył rzecznik generalny w pkt 25 opinii, gdy przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie art. 23 ust. 3 decyzji ramowej pierwszej nowej daty przekazania udaremniają okoliczności niezależne od któregoś z państw członkowskich, warunek dotyczący niemożliwości dokonania przekazania tej osoby w terminie dziesięciu dni od daty wydania prawomocnej decyzji w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania musiał z założenia zostać spełniony, aby została wyznaczona ta pierwsza nowa data przekazania.

30 Po drugie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część ten przepis stanowi (wyroki: z dnia 19 grudnia 2013 r., Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, pkt 34; z dnia 16 listopada 2016 r., Hemming i in., C-316/15, EU:C:2016:879, pkt 27).

31 W tym względzie należy przypomnieć, że decyzja ramowa służy, dzięki ustanowieniu nowego, prostszego i wydajniejszego systemu przekazywania osób skazanych lub podejrzanych o naruszenie przepisów ustawy karnej, ułatwieniu i przyspieszeniu współpracy sądowej, przyczyniając się w ten sposób do realizacji wyznaczonego Unii celu, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w oparciu o wysoki stopień zaufania, jakie powinno istnieć między państwami członkowskimi (wyroki: z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 28; z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 76).

32 W tych ramach art. 23 decyzji ramowej ma na celu w szczególności, podobnie jak art. 15 i 17 tej decyzji ramowej, przyspieszenie współpracy sądowej poprzez wprowadzenie terminów wydania orzeczeń dotyczących europejskiego nakazu aresztowania, do których przestrzegania są zobowiązane państwa członkowskie (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 maja 2013 r., F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, pkt 58; z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 29, 33).

33 Uznanie zaś, że wykonujący nakaz organ sądowy nie może skorzystać z nowego terminu w celu przekazania osoby, której dotyczy wniosek, gdy w praktyce jej przekazanie w terminie dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie art. 23 ust. 3 decyzji ramowej pierwszej nowej daty przekazania udaremniają okoliczności niezależne od któregoś z państw członkowskich, sprowadzałoby się do nałożenia na ten organ obowiązku niemożliwego do spełnienia i nie przyczyniłoby się w żaden sposób do zamierzonego celu przyspieszenia współpracy sądowej.

34 Ponadto art. 23 ust. 3 decyzji ramowej należy interpretować, uwzględniając również art. 23 ust. 5 tej decyzji.

35 Ten ostatni przepis przewiduje, że po upłynięciu terminów określonych w art. 23 ust. 2–4 decyzji ramowej nadal przebywająca w areszcie osoba, której dotyczy wniosek, powinna zostać zwolniona.

36 Wynika z tego, że jeśliby art. 23 ust. 3 decyzji ramowej należało interpretować w ten sposób, że norma określona w jego zdaniu pierwszym nie stosuje się, gdy przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie tego przepisu pierwszej nowej daty przekazania udaremniają okoliczności niezależne od któregoś z państw członkowskich, taka osoba nadal przebywająca w areszcie powinna zostać w takiej sytuacji obowiązkowo zwolniona, niezależnie od okoliczności danego przypadku, gdyż upłynął termin określony we wspomnianym przepisie.

37 Tym samym wykładnia ta mogłaby ograniczyć w znaczący sposób skuteczność procedur przewidzianych przez decyzję ramową i z tego względu przeszkodzić pełnej realizacji zamierzonego przez nią celu polegającego na ułatwieniu współpracy sądowej dzięki ustanowieniu wydajniejszego systemu przekazywania osób skazanych lub podejrzanych o naruszenie przepisów ustawy karnej.

38 Ponadto wspomniana wykładnia mogłaby skutkować zwolnieniem osoby, której dotyczy wniosek, w sytuacjach, w których przedłużenie okresu aresztowania tej osoby nie jest spowodowane brakiem staranności wykonującego nakaz organu, a łączny okres pozbawienia wolności tej osoby nie jest nadmierny w świetle w szczególności ewentualnego przyczynienia się wspomnianej osoby do przewlekania postępowania, kary, która grozi tejże osobie, i istnienia w danym przypadku ryzyka ucieczki (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 59).

39 W tych okolicznościach należy uznać, że art. 23 ust. 3 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że zainteresowane organy powinny również ustalić nowy termin przekazania na mocy tego przepisu, gdy przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w ciągu dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie wspomnianego przepisu pierwszej nowej daty przekazania udaremniają okoliczności niezależne od któregoś z państw członkowskich.

40 Wniosku tego nie podważa obowiązek interpretowania art. 23 ust. 3 decyzji ramowej zgodnie z art. 6 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, który przewiduje, że każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 54).

41 Wprawdzie przedstawiona w pkt 39 niniejszego wyroku wykładnia art. 23 ust. 3 decyzji ramowej skutkuje tym, że wykonujący nakaz organ sądowy nie jest w sposób konieczny zobowiązany do zwolnienia nadal przebywającej w areszcie osoby, której dotyczy wniosek, gdy przekazanie tej osoby w ciągu dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie tego przepisu pierwszej nowej daty przekazania udaremniają okoliczności niezależne od któregoś z państw członkowskich.

42 Jednakże, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 37 opinii, wykładnia ta nie nakłada obowiązku utrzymania aresztu osoby, której dotyczy wniosek, gdyż art. 12 decyzji ramowej uściśla, że to do wykonującego nakaz organu sądowego należy podjęcie decyzji, czy osoba ta powinna pozostać tymczasowo aresztowana zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonującego europejski nakaz aresztowania, i że osoba ta może być zwolniona tymczasowo w dowolnym terminie, pod warunkiem że właściwy organ podejmuje wszelkie środki, jakie uważa za niezbędne, aby zapobiec ucieczce wspomnianej osoby.

43 W tym kontekście, gdy zainteresowane organy uzgodnią drugą nową datę przekazania na podstawie art. 23 ust. 3 decyzji ramowej, wykonujący nakaz organ sądowy będzie mógł zdecydować o pozostawieniu w areszcie osoby, której dotyczy wniosek, zgodnie z art. 6 karty praw podstawowych jedynie pod warunkiem, że postępowanie dotyczące przekazania było prowadzone z wystarczającą starannością, a w konsekwencji okres pozbawienia wolności nie jest nadmierny. W celu upewnienia się, że tak jest rzeczywiście, organ ten powinien przeprowadzić konkretną kontrolę spornej sytuacji z uwzględnieniem wszelkich istotnych elementów (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 58, 59).

44 W tych okolicznościach należy ustalić, czy wykonujący nakaz organ sądowy i wydający nakaz organ sądowy powinny uzgodnić drugą nową datę przekazania na mocy art. 23 ust. 3 decyzji ramowej w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, gdy z powodu oporu ponownie stawionego przez osobę, której dotyczy wniosek, zostało uniemożliwione przekazanie tej osoby w terminie dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie tego przepisu pierwszej nowej daty przekazania.

45 W tym względzie należy zauważyć, że istnieje pewna rozbieżność między poszczególnymi wersjami językowymi art. 23 ust. 3 decyzji ramowej w odniesieniu do warunków stosowania normy ujętej w zdaniu pierwszym tego przepisu.

46 I tak, podczas gdy wersje wspomnianego przepisu w językach greckim, francuskim, włoskim, portugalskim, rumuńskim i fińskim uzależniają stosowanie tej normy od niemożliwości dokonania przekazania z uwagi na przypadek siły wyższej zaistniały w jednym z zainteresowanych państw członkowskich, to inne wersje językowe tego samego przepisu, takie jak wersje w językach hiszpańskim, czeskim, duńskim, niemieckim, greckim, angielskim, niderlandzkim, polskim, słowackim i szwedzkim, odnoszą się raczej do niemożliwości dokonania przekazania ze względu na okoliczności niezależne od zainteresowanych państw członkowskich.

47 Konieczność jednolitej wykładni przepisu prawa Unii wyklucza zaś, aby w razie wątpliwości tekst przepisu był rozpatrywany odrębnie, i wymaga, by – przeciwnie – był on interpretowany zarówno w zależności od rzeczywistej woli jego autora, jak i zamierzonego przez niego celu, a zwłaszcza w świetle wszystkich wersji językowych (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 listopada 2001 r., Jany i in., C-268/99, EU:C:2001:616, pkt 47; z dnia 19 września 2013 r., van Buggenhout i van de Mierop, C-251/12, EU:C:2013:566, pkt 26, 27).

48 W tej perspektywie należy podkreślić, że źródłem sformułowania użytego w art. 23 ust. 3 decyzji ramowej jest art. 11 ust. 3 konwencji w sprawie uproszczonej procedury ekstradycji.

49 O ile wersje tego ostatniego przepisu w językach angielskim i szwedzkim odnosiły się do okoliczności niezależnych od zainteresowanych państw członkowskich, o tyle należy stwierdzić, że wersje wspomnianego przepisu w językach hiszpańskim, duńskim, niemieckim, greckim, francuskim, włoskim, niderlandzkim, portugalskim i fińskim odnosiły się do wystąpienia przypadku siły wyższej.

50 Podobnie ze sporządzonego w różnych wersjach językowych raportu wyjaśniającego dotyczącego tej konwencji wynika, że wyrażenie zastosowane w art. 11 ust. 3 tej konwencji należy interpretować w sposób zawężający jako odnoszące się do sytuacji, której nie można było przewidzieć i której wystąpieniu nie można było zapobiec. To uściślenie sugeruje, że umawiające się strony wspomnianej konwencji miały ostatecznie zamiar odnieść się do pojęcia siły wyższej tak, jak jest ono zazwyczaj rozumiane, co potwierdza lista przykładów wymienionych w tym raporcie wyjaśniającym.

51 Ponadto sporządzone w różnych wersjach językowych uzasadnienie wniosku Komisji [COM(2001) 522 wersja ostateczna] prowadzącego do przyjęcia decyzji ramowej odsyła do konwencji w sprawie uproszczonej procedury ekstradycji i powtarza wzmiankowane w poprzednim punkcie niniejszego wyroku wyjaśnienia zawarte we wspomnianym raporcie. Wersje tego uzasadnienia w językach hiszpańskim, duńskim, niemieckim, angielskim, niderlandzkim i szwedzkim odnoszą się nawet wyraźnie do koncepcji siły wyższej, uściślając zakres pojęcia okoliczności niezależnych od zainteresowanych państw członkowskich.

52 Te różne elementy łącznie dowodzą, że użycie w niektórych wersjach językowych tego ostatniego pojęcia nie wskazuje, by prawodawca Unii zmierzał do stosowania normy ujętej w art. 23 ust. 3 zdanie pierwsze decyzji ramowej do sytuacji innych niż te, w których przekazanie poszukiwanej osoby okazuje się niemożliwe ze względu na przypadek siły wyższej zaistniały w którymkolwiek z państw członkowskich.

53 Z utrwalonego orzecznictwa dotyczącego różnych dziedzin prawa Unii wynika zaś, że pojęcie siły wyższej należy rozumieć jako nadzwyczajne i nieprzewidywalne okoliczności niezależne od powołującego się na nie podmiotu, których następstw nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności (zob. podobnie wyroki: z dnia 18 grudnia 2007 r., Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, EU:C:2007:817, pkt 23; z dnia 18 marca 2010 r., SGS Belgium i in., C-218/09, EU:C:2010:152, pkt 44; z dnia 18 lipca 2013 r., Eurofit, C-99/12, EU:C:2013:487, pkt 31).

54 Niemniej jednak również z utrwalonego orzecznictwa wynika, że ponieważ pojęcie siły wyższej nie ma jednakowej treści w różnych dziedzinach stosowania prawa Unii, jego znaczenie powinno zostać ustalone w oparciu o ramy prawne, w których ma wywierać skutki (wyroki: z dnia 18 grudnia 2007 r., Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, EU:C:2007:817, pkt 25; z dnia 18 marca 2010 r., SGS Belgium i in., C-218/09, EU:C:2010:152, pkt 45; z dnia 18 lipca 2013 r., Eurofit, C-99/12, EU:C:2013:487, pkt 32).

55 Tym samym w odniesieniu do pojęcia siły wyższej w rozumieniu art. 23 ust. 3 decyzji ramowej dla celów interpretacji i stosowania czynników składających się na siłę wyższą, wynikających z orzecznictwa Trybunału, należy wziąć pod uwagę strukturę i cele tej decyzji ramowej (zob. analogicznie wyrok z dnia 18 grudnia 2007 r., Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, EU:C:2007:817, pkt 26).

56 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 23 ust. 3 decyzji ramowej stanowi odstępstwo od zasady ustanowionej w art. 23 ust. 2 decyzji ramowej. Dlatego pojęcie siły wyższej w rozumieniu art. 23 ust. 3 decyzji ramowej należy interpretować w sposób zawężający (zob. analogicznie wyroki: z dnia 14 czerwca 2012 r., CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, pkt 24, 25; z dnia 18 lipca 2013 r., Eurofit, C-99/12, EU:C:2013:487, pkt 37).

57 Ponadto trzeba podkreślić, że z brzmienia art. 23 ust. 3 decyzji ramowej wynika, iż wystąpienie przypadku siły wyższej może uzasadnić przedłużenie terminu przekazania osoby, której dotyczy wniosek, tylko pod warunkiem, że ten przypadek siły wyższej skutkuje „udaremnieniem" przekazania tej osoby w przewidzianym terminie. Sama okoliczność, że przekazanie wspomnianej osoby zostało po prostu utrudnione, nie może zatem uzasadniać zastosowania normy ujętej w zdaniu pierwszym tego przepisu.

58 W tym kontekście wydaje się wprawdzie, że opór stawiony przez osobę, której dotyczy wniosek, jej przekazaniu może słusznie być uznany za niezależną od zainteresowanych organów i nadzwyczajną okoliczność.

59 Jednakże to, że niektóre osoby, których dotyczy wniosek, stawiają opór ich przekazaniu, nie może co do zasady być uznane za okoliczność nieprzewidywalną.

60 A fortiori w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której poszukiwana osoba stawiła już opór pierwszej próbie przekazania, okoliczność, że opiera się ona także drugiej próbie przekazania, nie może być zasadniczo uznana za nieprzewidywalną. To samo dotyczy zresztą, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 71 opinii, odmówienia przez pilota statku powietrznego przyjęcia na pokład pasażera przejawiającego agresywne zachowanie.

61 Co do warunku, zgodnie z którym dana okoliczność może stanowić siłę wyższą tylko przy założeniu, że jej następstw nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności, należy zauważyć, że zainteresowane organy dysponują środkami, które umożliwiają im najczęściej przezwyciężenie oporu stawianego przez osobę, której dotyczy wniosek.

62 Zatem nie można wykluczyć, że w celu zaradzenia oporowi stawianemu przez osobę, której dotyczy wniosek, organy te mogą skorzystać z pewnych środków przymusu w warunkach przewidzianych prawem krajowym i z poszanowaniem praw podstawowych tej osoby.

63 Jest także możliwe w ogólności rozważenie skorzystania ze środków transportu, których użyciu nie będzie mógł skutecznie stanąć na przeszkodzie opór osoby, której dotyczy wniosek. Z postanowienia odsyłającego wynika zresztą, że w sprawie głównej takie rozwiązanie zostało ostatecznie zaproponowane przez zainteresowane organy.

64 Niemniej jednak nie można całkowicie wykluczyć, że z uwagi na wyjątkowe okoliczności wydaje się obiektywnie, iż zainteresowane organy nie mogły przewidzieć oporu stawionego jej przekazaniu przez osobę, której dotyczy wniosek, a następstw tego oporu w odniesieniu do przekazania nie można było uniknąć mimo zachowania przez te organy należytej staranności. W tym przypadku norma ujęta w art. 23 ust. 3 zdanie pierwsze decyzji ramowej mogłaby mieć zastosowanie.

65 Zatem do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy w sprawie głównej zostało ustalone istnienie takich okoliczności.

66 Ponadto, skoro jest możliwe, że sąd odsyłający stwierdzi, iż w sprawie głównej ponowny opór stawiony przez osobę, której dotyczy wniosek, nie może zostać uznany za przypadek siły wyższej w rozumieniu art. 23 ust. 3 decyzji ramowej, należy określić, czy stwierdzenie to oznacza, że wykonujący nakaz organ i wydający nakaz organ nie są już zobowiązane do ustalenia nowej daty przekazania ze względu na upływ terminów wyznaczonych w art. 23 decyzji ramowej.

67 Jakkolwiek art. 15 ust. 1 decyzji ramowej przewiduje jasno, że wykonujący nakaz organ sądowy podejmuje decyzję o przekazaniu osoby w terminach określonych w decyzji ramowej, to jednak brzmienie tego przepisu nie jest wystarczające dla ustalenia, czy wykonanie europejskiego nakazu aresztowania powinno być kontynuowane po upływie tych terminów, a w szczególności, czy wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany do dokonania przekazania po upływie terminów wyznaczonych w art. 23 decyzji ramowej i czy powinien w tym celu ustalić nową datę przekazania z wydającym nakaz organem sądowym (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 34).

68 W tym względzie należy zauważyć, że z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, iż zasada wzajemnego uznawania, która stanowi „kamień węgielny" współpracy sądowej, oznacza zgodnie z art. 1 ust. 2 decyzji ramowej, że państwa członkowskie są co do zasady zobowiązane do uwzględnienia europejskiego nakazu aresztowania (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 36).

69 Z tego względu, biorąc pod uwagę z jednej strony centralną pozycję obowiązku wykonania europejskiego nakazu aresztowania w systemie ustanowionym przez decyzję ramową i z drugiej strony brak w tym systemie jakiejkolwiek wyraźnej wzmianki o ograniczeniu w czasie ważności tego obowiązku, zasady wprowadzonej w art. 15 ust. 1 decyzji ramowej nie można interpretować w ten sposób, iż oznacza ona, że po upływie terminów przewidzianych w art. 23 decyzji ramowej wykonujący nakaz organ sądowy nie może już ustalić nowej daty przekazania z wydającym nakaz organem sądowym lub że wykonujące nakaz państwo członkowskie nie jest już zobowiązane do prowadzenia postępowania w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 37).

70 Należy zresztą stwierdzić, że o ile prawodawca Unii wyraźnie uściślił w art. 23 ust. 5 decyzji ramowej, iż upływ terminów określonych w art. 23 ust. 2–4 tej decyzji pociąga za sobą zwolnienie nadal przebywającej w areszcie osoby, której dotyczy wniosek, o tyle nie przyznał żadnego innego skutku upływowi tych terminów, a w szczególności nie przewidział, że upływ ten pozbawia zainteresowane organy możliwości uzgodnienia daty przekazania na podstawie art. 23 ust. 1 decyzji ramowej lub że powoduje zwolnienie wykonującego nakaz państwa członkowskiego z obowiązku uwzględnienia europejskiego nakazu aresztowania (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 38).

71 Ponadto wykładnia art. 15 ust. 1 i art. 23 decyzji ramowej, zgodnie z którą wykonujący nakaz organ sądowy nie mógłby już dokonać przekazania poszukiwanej osoby ani uzgodnić w tym celu nowej daty przekazania z wydającym nakaz organem sądowym po upływie terminów określonych w art. 23 decyzji ramowej, mogłaby naruszyć cel decyzji ramowej polegający na przyspieszeniu i uproszczeniu współpracy sądowej; taka wykładnia mogłaby w szczególności przymuszać wydające nakaz państwo członkowskie do wydania drugiego europejskiego nakazu aresztowania w celu umożliwienia przeprowadzenia ponownego postępowania w sprawie przekazania w terminach przewidzianych w decyzji ramowej (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 40).

72 Z powyższych rozważań wynika, że sam upływ terminów określonych w art. 23 decyzji ramowej nie może zwolnić wykonującego nakaz państwa członkowskiego z jego obowiązku prowadzenia postępowania w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania i dokonania przekazania

osoby, której dotyczy wniosek, a zainteresowane organy muszą uzgodnić w tym celu nową datę przekazania (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 42).

73 Jednakże w takiej sytuacji z art. 23 ust. 5 decyzji ramowej wynika, że ze względu na upływ terminów wyznaczonych w tym artykule nadal przebywająca w areszcie osoba, której dotyczy wniosek, powinna zostać zwolniona.

74 W świetle całości powyższych rozważań na zadane pytania należy udzielić następujących odpowiedzi:

— Artykuł 23 ust. 3 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym wykonujący nakaz organ sądowy i wydający nakaz organ sądowy ustalają nowy termin przekazania na mocy tego przepisu, gdy przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie wspomnianego przepisu pierwszej nowej daty przekazania zostaje udaremnione przez opór ponownie stawiony przez tę osobę, o ile ze względu na wyjątkowe okoliczności organy te nie mogły przewidzieć tego oporu, a następstw tego oporu w odniesieniu do przekazania nie można było uniknąć mimo zachowania przez wspomniane organy należytej staranności, czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego.

— Artykuł 15 ust. 1 i art. 23 decyzji ramowej należy interpretować w ten sposób, że wspomniane organy pozostają zobowiązane do ustalenia nowej daty przekazania w przypadku upływu terminów wyznaczonych w art. 23.

W przedmiocie kosztów

75 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 23 ust. 3 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym wykonujący nakaz organ sądowy i wydający nakaz organ sądowy ustalają nowy termin przekazania na mocy tego przepisu, gdy przekazanie osoby, której dotyczy wniosek, w terminie dziesięciu dni od uzgodnionej na podstawie wspomnianego przepisu pierwszej nowej daty przekazania zostaje udaremnione przez opór ponownie stawiony przez tę osobę, o ile ze względu na wyjątkowe okoliczności organy te nie mogły przewidzieć tego oporu, a następstw tego oporu w odniesieniu do przekazania nie można było uniknąć mimo zachowania przez wspomniane organy należytej staranności, czego sprawdzenie należy do sądu odsyłającego.

Artykuł 15 ust. 1 i art. 23 decyzji ramowej 2002/584, zmienionej decyzją ramową 2009/299, należy interpretować w ten sposób, że wspomniane organy pozostają zobowiązane do ustalenia nowej daty przekazania w przypadku upływu terminów wyznaczonych w art. 23.

Podpisy